Силабус курсу:

ЕКОНОМІКА ГАЛУЗЕВИХ РИНКІВ

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Спеціальність:	051 «Економіка», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» та інші
Рік підготовки:	Не менш 3
Семестр викладання:	
Кількість кредитів ЄКТС:	5
Мова(-и) викладання:	Українська
Вид семестрового контролю	екзамен

Автори курсу та лектори:

к.е.н. Кривуля Павло Вікторович

Вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри економіки і підприємництва

Посада

krivulia@snu.edu.ua	+38-066-155-11-34		509аГК, за розкладом
електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

Викладач лабораторних занять:*

Вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

Посада

електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

Викладач практичних занять:*

Вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

Посада

електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

** – 1) дані підрозділи вносяться до силабусу в разі, якщо практичні та (або) лабораторні заняття проводить інший викладач, котрий не є автором курсу та лектором; 2) припустимо змінювати назву підрозділу на* ***«Викладач лабораторних та практичних занять:»****, якщо лабораторні та практичні заняття проводить один викладач, котрий не є автором курсу та лектором.*

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу: Мета дисципліни “Економіка галузевих ринків” – надання знань про засади існуючих теорій та концепцій, опанування понятійно-категоріальним апаратом та інструментарієм аналізу та отримання практичних навичок з аналізу структури галузевого ринку.

Завдання дисципліни “Економіка галузевих ринків” – ознайомлення зі складом сучасних теорій економіки галузевих ринків, їх спільними рисами та розбіжностями; набуття навичок діагностики проблемної ситуації у економічному кластері і прийняття управлінських рішень в умовах конфлікту та невизначеності, що стосуються підприємства як цілісного, субординаційно незалежного актора, який діє в неконтрольованій, але аналізованому зовнішньому середовищі, за умов можливості прогнозування результатів.

Курс може бути корисним студентам спеціальностей 051 «Економіка», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», майбутнім менеджерам і фінансистам, а також будь кому, хто бажає розуміти складні процеси розвитку суспільства.

Результати навчання: студент *повинен знати:*

- основні теоретичні концепції сучасної теорії галузевих ринків;
- фактори, що впливають на конкуренцію і розвиток галузевих ринків;
- моделі і специфіку галузевих ринків, підходи до визначення їхніх меж та бар’єри входу-виходу фірм на галузевий ринок
- роль та значення диференціації продукту в аналізі галузевих ринків;
- сучасний підхід до розуміння природи фірми та показники її ринкової влади;
- стратегії розширення масштабів бізнесу
- сутність та наслідки інтеграційних процесів, що відбуваються на галузевих ринках;
- особливості ціноутворення на галузевих ринках;
- інформаційні проблеми функціонування галузевих ринків
- підходи до дослідження результативності галузевих ринків та їх вплив на економічне становище країни;
- тенденції розвитку галузевих ринків у вітчизняній та світовій економіці.

вміти, *мати навички*:

- виявляти проблеми конкуренції і розвитку структури ринків при аналізі конкретних ситуацій та пропонувати способи їх вирішення;
- розраховувати на основі типових методик і діючої

нормативно-правової бази показники концентрації ринків та інтерпретувати їх значення;

- аналізувати розвиток конкретних вітчизняних ринків на основі концепції теорії галузевих ринків;
- визначати межі галузевого ринку та оцінювати ступінь концентрації покупців і продавців на галузевому ринку;
- давати оцінку величині бар'єрів входу-виходу фірм на галузевий ринок;
- характеризувати статику і динаміку структури галузевих ринків;
- розраховувати показники ринкової влади фірми;
- визначати ступені цінової дискримінації та прогнозувати їх позитивні та негативні наслідки;
- визначати ефективність функціонування галузевих структур у національній економіці;
- досліджувати і прогнозувати соціально-економічні наслідки рішень, що приймаються окремими суб'єктами галузевого ринку;
- оцінювати ефективність заходів державної політики у відношенні регулювання ринків і галузей
- розробляти рекомендації у сфері регулювання ринків.

Передумови до початку вивчення: Базові знання та уявлення з економічної теорії, мікроекономіки, основ права, теорії ігор.

Мета курсу (набуті компетентності)

Внаслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде наступних компетентностей:

Загальних:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.
3. Здатність працювати в команді.
4. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
5. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
6. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
7. Здатність діяти відповідально та свідомо.
8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.
10. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
11. Здатність бути критичним і самокритичним.
12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свободлюдини і громадянина в Україні.
14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальних:

15. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.
16. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.
17. Критичне осмислення теоретичних засад економічної діяльності і поведінки.
18. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.
19. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.
20. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.
21. Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.

22. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб’єктів господарювання.
23. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.
24. Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.
25. Здатність самостійно здобувати нові знання, використовуючи сучасні освітні та дослідницькі технології у сфері економіки.
26. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.
27. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Основні проблеми теорії галузевих ринків (теорії організації промисловості)	1/0/1	1. Предмет і об'єкт дисципліни 2. Основні проблеми теорії галузевих ринків 3. Мета й завдання курсу 4. Структура курсу 5. Методи теорії галузевих ринків 6. Рекомендована до самостійної роботи література	Семінар з питань категорій забезпечу-вальних дисциплін
2.	Ринкові структури й показникі ринкової міці	1/0/0	1. Ринок і ринкові структури 2. Бар'єри входу на ринок 3. Показники концентрації 4. Показники монопольної міці	Аналіз завдань за темою страте-гічної поведінки та ділова гра
3.	Альтернативні теорії фірми	1/0/1	1. Фірма в неокласичній теорії 2. Контрактна теорія фірми 3. Теорія принципала-агента 4. Альтернативні цілі фірм 5. Модель самоврядної фірми 6. Організація й обробка інформації	Семінар з питань категорій теми та участь у діловій грі
4.	Втрати суспільства від монополізації ринку	1/0/1	1. Оцінка чистих втрат монополії 2. Альтернативні витрати монополізації 3. Х-неефективність монополії	Семінар з питань категорій теми та участь у діловій грі
5.	Економичні теорії олігопольного ціноутврення: конкуренція за обсягами	1/0/2	1. Загальна характеристика олигополістичної структури 2. Незалежна поведінка: конкуренція за обсягами. Модель дуополії Курна 3. Модель дуополії Штакельберга 4. Модель Форхаймера	Семінар з питань категорій теми та участь у діловій грі
6.	Економичні теорії олігопольного ціноутврення: цінова конкуренція	1/0/1	1. Незалежна поведінка: цінова конкуренція. Парадокс Бертрана. 2. Модель Еджворта. Модель лінійного міста Хотелінга. 3. Методи теорії ігор для аналізу поведінки олігополії.	Семінар з питань категорій теми та участь у діловій грі
7.	Природна монополія	1/0/1	1. Природна монополія з позицій неокласики 2. Цінова дискримінація 3. Способи регулювання природної монополії	Семінар з питань категорій теми та участь у діловій грі
8.	Державне регулювання галузевої структури	1/0/1	1. Цілі галузевої політики держави 2. Антимонопольна політика держави. Міжнародний досвід. 3. Антимонопольна політика в Україні	Семінар з питань категорій теми та участь у діловій грі

Список літератури

Базова

1. Авдашева С. Б. Теория организации отраслевых рынков / С. Б. Авдашева, Н. Б. Розанова. – М.: Магистр, 1998. – 320с.
2. Акофф Р.Л. Планирование в больших экономических системах . - М.: Сов. Радио, 1972. - 223 с.
3. Байе М. Управленческая экономика и стратегия бизнеса. – М.: Дело, 1996. – 560 с.
4. Вурос А. Д. Экономика отраслевых рынков. Учебно-методическое пособие / А. Д. Вурос. – М.: Инфра-М, 2006. – 253с.
5. Губени Ю., Грон Я., Святош М. Современные методы анализа среды и их использование в стратегическом менеджменте // Экономика Украины. - 1999. - №10. - С. 90 – 94.
6. Йеннер Т. Отраслевая структура, рыночная стратегия и успех предприятия //Проблемы теории и практики управления 2000. - №3, с. 81 - 85
7. Кабраль Луис М. Б. Организация отраслевых рынков. Вводный курс / М.Б.Кабраль Луис – Минск: Новое знание, 2003. – 355с.
8. Лебедев О. Т. Экономика отраслевых рынков: Учебное пособие / О. Т. Лебедев. − СПб.: Бослен Год, 2008. –340с.
9. Минцберг Г., Альстрэнд Б., Лэмпел Дж. Школы стратегий / Пер. с англ. под. Ред. Ю. Н. Каптуревского. – СПб: Питер, 2000. – 336 с.: ил. – (Серия «Теория и практика менеджмента»)
10. Портер М. Стратегія конкуренції /Пер. з англ. А.Олійник, Р.Скільський. – К.: Основи, 1998.-390с.
11. Розанова Н. М. Экономика отраслевых рынков / Н. М. Розанова. – М.: Юрайт, 2010.– 912с.
12. Рой Л. В. Анализ отраслевых рынков: Учебник / Л. В. Рой, В. П. Третьяк. − М.: Инфра-М, 2008.– 442с.
13. Пахомова Н. В. Экономика отраслевых рынков и политика государства / Н. В. Пахомова, К. Н Рихтер. − М.: Экономика, 2009.– 816с.
14. Порезанова Е. В. Экономика отраслевых рынков. Учебное пособие для студентов экономических спеціальностей / Е. В. Порезанова. − Саратов: Лотос, 2003. – 52с.
15. Тироль Ж. Рынок и рыночная власть. – СПб: ВШЭ, 2001. – Т.1. – 280 с.
16. Тироль Ж. Рынок и рыночная власть. – СПб: ВШЭ, 2001. – Т.2. – 340 с.
17. Чемберлин Э. Монополистическая конкуренция. М.: Прогресс, 1984. – 420 с.
18. Щерер Ф., Росс. Дж. Структура отраслевых рынков. – М.: Инфра-М., 1997. – 680 с.

Інформаційні ресурси

1. Система ***дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля –*** *http://moodle.snu.edu.ua/*
2. Сайт ***№2 системи дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля –*** *http://moodlesti.snu.edu.ua/*
3. Сайт Державної регуляторної служби України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // http:// www.dkrp.gov.ua/info/5517Сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // http: // www.me.gov.ua.
4. Сайт Державної служби статистики України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // http: // www.ukrstat.gov.ua.
5. Сайт Державної фіскальної служби України : [Електронний ресурс]. Режим доступу : http: // www.sfs.gov.ua

Методичне забезпечення

1. Методические указания к выполнению заданий контрольной работы по дисциплине “Теория отраслевых рынков” (для студентов заочного отделения специальности 6.050201. – «Менеджмент организаций») / Сост.: Кривуля П.В. – Луганск: ВНУ им. В. Даля, 2011. – 28 с.

Оцінювання курсу

Денна форма навчання

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Індивідуальні завдання 1-10	10 за кожне
Разом поточна оцінка	**100**
Іспит	100
Разом екзаменаційна оцінка	**100**
Активна участь в роботі групи на практичних та лекційних заняттях за темами курсу враховується при визначенні оцінки за індивідуальні завдання в межах 10 балів. Студент, який виконав поточні завдання під час контрольованих викладачем занять та набрав позитивну оцінку, має можливість не підтверджувати її іспитом. У разі отримання оцінки на іспиті нижче, студент має право на середню оцінку між поточною та екзаменаційною.	

Для заочної форми навчання

Виконання контрольної роботи оцінюється в 50 балів (max)

Складання іспиту - 50 балів (max)

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Студент може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути перезараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Під час виконання завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим.

Завдання і заняття:

Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені.

Поведінка в аудиторії:

На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов’язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять студенти:

- не вживають їжу та жувальну гумку;
- не залишають аудиторію без дозволу викладача;
- не заважають викладачу проводити заняття.

Під час контролю знань студенти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ

Ідентифікаційні ознаки документа (назва, дата впровадження тощо)
Положення про формування силабусів навчальних дисциплін СНУ ім. В. Даля **Редакція 2020-01, без змін** **Введено в дію 03.02.2020**

З положенням ознайомлений (-а) та зобов’язуюсь виконувати:

№ з/п	посада	П.І.Б	Дата ознайомлення	Підпис про ознайомлення

№ з/п	посада	П.І.Б	Дата ознайомлення	Підпис про ознайомлення